

LA DOCÈNCIA UNIVERSITÀRIA EN AQUESTES SETMANES DE CONFINAMENT

Olga Alcaraz i Sendra
professora del departament de Física de la Universitat Politècnica de Catalunya

Incertesa, potser és la paraula que millor resumeix la meua experiència com a docent a la universitat en aquests mesos de confinament. Una incertesa més, en aquest oceà d'incerteses en el que naveguem des de fa setmanes. En aquest article parlaré de la incertesa que el coronavirus ens ha imposat quan hem deixat l'ensenyament presencial per passar a l'ensenyament no-presencial.

Després de més de 25 anys exercint com a professora a la universitat, mai fins ara no havia estat tan conscient que la docència, entre moltes altres coses, és un fet social. Pel que fa a les classes, malgrat que les plataformes virtuals ens permeten anar mantenint l'activitat, la diferència amb l'ensenyament presencial, a dia d'avui, crec que és insalvable. I no em refereixo només a les pràctiques de laboratori, sinó també a les classes de teoria i problemes. A les classes presencials, la retroalimentació immediata que ens dona la cara, el gest i les preguntes dels estudiants, ens fa adaptar dinàmicament el què expliquem i com ho expliquem. Ens porta a plantejar-los preguntes i exercicis per tal d'assegurar-nos que els arriba exactament allò que els volem transmetre. Ens condueix a proposar-los temes a debat entre tots anar avançant en l'aprenentatge. Tot això, ara ho hem perdut.

Aquests dies les classes no-presencials em generen una sensació d'abisme. És com si llancés al mar una ampolla amb un missatge a l'espera que algú l'escolti, llegeixi, entengui i assimili. Com deia, bona part del problema és que ara la retroalimentació no és immediata sinó en diferit. I no és fins al cap d'uns dies que rebo l'activitat o l'exercici que he encomanat als meus estudiants.

I en aquell moment, massa tardà, és quan tinc l'evidència de si em segueixen o no. De moment, sense encara haver fet cap examen, el balanç és el següent: després de sis setmanes de confinament, un 70% dels estudiants va seguint el curs i va entregant les tasques que se'ls demana, un 20% el segueix amb dificultat i un 10% està absolutament perdut. Ja veurem, en quines condicions arribem a final de curs...

Pel que fa als estudiants, igual que els docents, aquestes setmanes s'han hagut de reorganitzar completament. Aquest procés alguns l'han fet mentre patien per familiars malalts, amb l'estrès d'haver de compartir espai de treball, ordinador o connexió a Internet amb altres persones amb qui estan confinats, etc. I com sempre passa, aquells estudiants amb entorns socioeconòmics més desafavorits i també aquells amb problemes de salut són els qui més dificultats han d'adaptar-se a aquest nou context i per tant en són els més vulnerables. Seguir unes assignatures que de forma improvisada han esdevingut no-presencials, comporta una disciplina i un sobreesforç per al qual molts no estaven preparats.

També cal dir, que malgrat que les associacions d'estudiants estan fent una gran feina posant sobre la taula els problemes que aquesta situació genera, el sistema universitari, no està reaccionant ni amb la celeritat ni amb la diligència requerida. Constatem una vegada més, que unes universitats públiques infrafinançades no tenen prou capacitat de maniobra, i menys la que una situació com aquesta requereix. I que per tant, que les coses tirin endavant depèn en excés de la bona voluntat i de l'esforç ingent de tots els col·lectius que en formem part.

No voldria acabar aquest escrit sense reflexionar sobre el futur. Alguns ja parlen d'una "nova normalitat" en la que haurem d'assumir que anem cap a una universitat pública semipresencial. Caldria parlar-ne d'això i reflexionar sobre aquests "nous models" i pensar si realment contribueixen de forma positiva a la funció social que les universitats públiques tenen encomanades. I aquesta reflexió s'hauria de fer copsant l'opinió dels claustres universitaris i traient-ne les conclusions oportunes. No sigui cas, que darrere de la "nova normalitat" hi hagi la "nova excusa" per justificar unes "noves retallades" que degradin encara més la salut de les universitats públiques.